

Կ-1259-02.12.2011-ՄԻ-010/2

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**ԿԱՆԱՆՑ ԵՎ ՏՐԱՍՊՈՐՏԱԿԱՆ ՀԱՎԱՍԱՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՎԱՍԱՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎԱՆՆ
ՄԱՍԻՆ**

**ԳԼՈՒԽ I
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ**

Հոդված 1. Սույն օրենքի կարգավորման առարկան

1. Սույն օրենքը սահմանում է քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական, մշակույթի և հասարակական կյանքի այլ ոլորտներում կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման երաշխիքները և կարգավորում է դրանց առնչությամբ ծագող հարաբերությունները:

Հոդված 2. Սույն օրենքի նպատակն ու խնդիրները

1. Սույն օրենքի նպատակն է հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում գենդերային հավասարության ապահովումը, կանանց և տղամարդկանց իրավական պաշտպանությունը գենդերային խտրականությունից, քաղաքացիական հասարակության ձևավորման աջակցումը և հասարակության մեջ ժողովրդավարական հարաբերությունների հաստատումը:

2. Սույն օրենքի խնդիրներն են՝ ապահովել կանանց և տղամարդկանց.

1) իրավունքների, պարտականությունների և պատասխանատվության իրական հավասարությունը, նրանց նկատմամբ հավասար վերաբերմունքը և խտրականության բացառումը,

2) հնարավորությունների հավասարությունը,

3) արդյունքի հավասարությունը:

Հոդված 3. Սույն օրենքում օգտագործվող հասկացությունները

1. Սույն հոդվածում սահմանված հասկացությունները սույն օրենքում ունեն հետևյալ համապատասխան իմաստները.

1) Գենդեր, գենդերային՝ տարբեր սեռի անձանց՝ ձեռքբերովի, սոցիալապես ամրագրված վարք, կանանց և տղամարդկանց միջև հարաբերությունների սոցիալական հայեցակետ, որն արտահայտվում է հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում, ներառյալ քաղաքականությունը, տնտեսությունը, իրավունքը, գաղափարախոսությունը, մշակույթը, կրթությունը, գիտությունն ու առողջապահությունը:

2) Գենդերային խտրականություն (ուղղակի, անուղղակի)՝ սեռի հատկանիշով անձանց իրավունքներն ու շահերը սահմանափակող ցանկացած տարբերակում, բացառում կամ նախապատվություն, որն ուղղված է կամ հանգեցնում է քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, մշակույթի և հասարակական կյանքի այլ ոլորտներում կանանց և տղամարդկանց իրավահավասարության ճանաչման, օգտագործման կամ իրականացման սահմանափակմանը կամ վերացմանը:

3) Ուղղակի գենդերային խտրականություն՝ սեռային պատկանելիությունն ուղղակիորեն մատնանշող խտրականություն:

4) Անուղղակի գենդերային խտրականություն՝ խտրականություն առանց սեռական պատկանելության ուղղակի մատնանշման:

5) Գենդերային հավասարության քաղաքականություն՝ պետական, հասարակական նպատակային գործունեություն՝ ուղղված հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում կանանց և տղամարդկանց իրական հավասարության ապահովմանը:

6) Գենդերային վիճակագրություն՝ սեռային բաշխմամբ վիճակագրություն, որն արտացոլում է սոցիալ-քաղաքական կյանքի բոլոր ոլորտներում կանանց և տղամարդկանց համապատասխան դիրքը և հասարակության մեջ առկա գենդերային հիմնախնդիրներն ու հարաբերությունները:

7) Գենդերային փորձաքննություն՝ ներպետական իրավական համակարգի մշտադիտարկում և հանրային-իրավական վերլուծություն, ինչպես նաև նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի կարգավորման ազդեցության գնահատում՝ կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների, հավասար հնարավորությունների, պարտականությունների, պատասխանատվության, գործընկերային հարաբերությունների և հավասար արդյունքի ապահովման և գենդերային խտրականության բացառման առումով:

8) Գենդերային ներկայացվածություն՝ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ որևէ կազմակերպության կազմում կանանց և տղամարդկանց ներկայացվածության համամասնություն:

9) Գենդերային հավասարություն՝ կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավական կարգավիճակ և դրա իրականացման համար հավասար հնարավորություններ, որոնք հնարավորություն են ընծեռում անձանց, անկախ սեռից, ազատորեն օգտագործելու իրենց ունակությունները քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, մշակույթի և հասարակական կյանքի այլ ոլորտներում մասնակցություն ունենալու համար:

10) Գենդերային իրավահավասարություն՝ օրենքի առաջ կանանց և տղամարդկանց իրավունքների, պարտականությունների և պատասխանատվության հավասարություն՝ օրենքով սահմանված բացառությունների հաշվառմամբ:

11) Գենդերային չափորոշիչներ (գենդերային զգայուն ինդիկատորներ)՝ դրանք ցուցիչներ կամ չափիչներ են, որոնք քանակական և որակական ցուցանիշները կիրառում են որոշակի ժամանակահատվածում հասարակությունում գենդերային նշանակություն ունեցող փոփոխությունները հանրագումարի բերելու համար:

12) Գենդերային հարաբերություններ՝ շփման մեջ կամ տարբեր տեսակի համատեղ գործունեության իրականացման ընթացքում կանանց և տղամարդկանց գենդերային բնույթի վարք և վարմունք:

13) Գենդերային կարծրատիպեր՝ կանանց և տղամարդկանց միջև տարբերությունների մասին տվյալ ժամանակահատվածում տվյալ հասարակության մեջ առկա կարծրացած պատկերացումներ:

14) Գենդերային վերլուծություն՝ հասարակության մեջ կանանց և տղամարդկանց դրության վրա՝ հասարակական կյանքի համապատասխան ոլորտներում գործող կամ նախաձեռնվող ծրագրերի, իրավական ակտերի, պետական քաղաքականության տարբեր ներգործությունների գնահատման գործընթաց:

15) Գենդերային քվոտաներ (քվոտավորում)՝ հասարակական կյանքի համապատասխան ոլորտներում օրենքով սահմանված հարաբերակցությամբ կանանց և տղամարդկանց հավասարակշռված ներկայացվածությունն ապահովող ժամանակավոր հատուկ միջոցների տեսակ, որը կարող է վերացվել հասարակական կյանքի համապատասխան ոլորտում կանանց և տղամարդկանց զուգակշռված/ հավասարակշռված/ հաշվեկշռված ներկայացվածության հասնելուն համապատասխան:

16) Համալիր մոտեցում գենդերային հավասարության հիմնախնդրին (մեյնսթրիմինգ)՝ ռազմավարություն, որի միջոցով կանանց և տղամարդկանց շահերը դառնում են քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, մշակույթի կամ հասարակական կյանքի այլ ոլորտներում իրավական ակտերի, քաղաքականության, ծրագրերի և միջոցառումների մշակման, կատարման, մշտադիտարկման և գնահատման գործընթացի անքակտելի բաղադրիչը, որն ուղղված է կանանց և տղամարդկանց միջև անհավասարության վերացմանը:

17) Հավասար հնարավորություններ՝ իրական գենդերային իրավահավասարության հասնելու համար անհրաժեշտ միջոցների և պայմանների համակարգ:

18) Արդյունքի հավասարություն՝ հավասարության հայեցակարգ, որին համապատասխան ճանաչվում է, որ կանանց և տղամարդկանց կողմից հավասար (միևնույն) արդյունքների հասնելու համար նրանց նկատմամբ անհրաժեշտ է դրսևորել տարբեր վերաբերմունք, քանի որ նրանց կենսապայմանները տարբեր են, կամ այն բանի համար, որ փոխհատուցվի անցյալում կանանց նկատմամբ իրագործված խտրականությունը:

19) Գործընկերային հարաբերություններ հավասար պայմաններում կանանց և տղամարդկանց համագործակցություն կամ համատեղ մասնակցություն պետական և հասարակական կյանքին:

20) Ժամանակավոր հատուկ միջոցներ՝ իրավական, կազմակերպական բնույթի ժամանակավոր միջոցներ ուղղված հասարակական կյանքի՝ գենդերային կարծրատիպերով և գենդերային մշակույթի բացակայությամբ առավել աչքի ընկնող ոլորտներում սեռերից մեկի ներկայացուցիչների պաշտպանությանը:

21) Սեռական ուսնձգություն՝ գենդերային խտրականության դրսևորումներից տեսակ՝ խոսքային կամ ֆիզիկական դրսևորում ունեցող սեռական բնույթի գործողություններ կամ ցանկացած իրավիճակ, որոնք ուղղված են անձի արժանապատվությունը նվաստացնելուն, վախեցնելուն, թշնամությանը, ստորացմանը կամ նմանատիպ իրավիճակներին:

Հոդված 4. Գենդերային հավասարություն քաղաքականության հիմնական սկզբունքները

1. Գենդերային հավասարության քաղաքականության սկզբունքներն են.

- 1) գենդերային հավասարության ապահովման ոլորտում միջազգային իրավունքի նորմերի պահպանումը,
- 2) սոցիալական արդարությունը,
- 3) գենդերային խտրականության բացառումը,
- 4) թափանցիկությունը,
- 5) գենդերային հավասարության առաջընթացին քաղաքացիական հասարակության մասնակցությունը:

Հոդված 5. Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման մասին օրենսդրությունը

1. Գենդերային հարաբերությունները կարգավորվում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով, սույն օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության այլ նորմատիվ իրավական ակտերով:

2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով սահմանված են գենդերային հարաբերությունները կարգավորող այլ նորմեր, քան նախատեսված են սույն օրենքով, ապա կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը:

Հոդված 6. Գենդերային խտրականության արգելումը

1. Հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում ուղղակի և անուղղակի գենդերային խտրականությունն արգելվում է:

2. Գենդերային ուղղակի խտրականության ձևեր են՝

1) ընտանեկան դրության, հղիության և ընտանեկան պարտականությունների կատարման հիմքով խտրականությունը,

2) միևնույն կամ համարժեք աշխատանքի դիմաց տարբեր վարձատրությունը, աշխատանքի վարձատրության ցանկացած փոփոխությունը (բարձրացում կամ իջեցում) կամ աշխատանքի պայմանների վատթարացումը սեռի հատկանիշով,

3) սեռական ոտնձգությունը,

4) երբ անձը սեռի հատկանիշով ենթարկվել, ենթարկվում կամ կարող է ենթարկվել առավել վատ կամ անբարենպաստ վերաբերմունքի միևնույն կամ նմանատիպ իրավիճակում:

3. Գենդերային անուղղակի խտրականության ձևեր են՝

1) գենդերային կարծրատիպերի վերարտադրությունը զանգվածային լրատվությամբ, կրթության և մշակույթի միջոցով,

2) այնպիսի պայմանների հաստատումը, պահանջների ներկայացումը, որոնք առաջացրել են կամ կարող են առաջացնել բացասական հետևանքներ՝ որոշակի սեռի անձանց վնաս պատճառելու ձևով:

4. Գենդերային խտրականություն չէ՝

1) կանանց և տղամարդկանց հարաբերությունների կարգավորման հարցերում տարբերությունների սահմանում՝ պայմանավորված հղիության և ծննդաբերության, երեխայի խնամքի և կրծքով կերակրելու հետ,

2) օրենքով սահմանված դեպքերում բացառապես տղամարդկանց պարտադիր զինվորական կամ այլընտրանքային ծառայության անցնելը,

3) սույն օրենքի հիմքով ժամանակավոր հատուկ միջոցների կիրառումը, որոնք ուղղված են իրավական կարգավորման ենթակա քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, մշակույթի և այլ հարաբերություններում գենդերային հավասարության հաստատմանը,

4) կանանց և տղամարդկանց աշխատանքի պահպանման առանձնահատկությունները՝ կապված նրանց վերարտադրողական առողջության պահպանման հետ,

5) մասնագիտական որակավորմանը ներկայացվող պահանջների սահմանում՝ հիմնված պարտականությունների՝ միայն որոշակի սեռի անձանց կատարման հնարավորության վրա,

6) այն տարբերությունների սահմանում, որը պայմանավորված է տարբեր սեռերի կենսաբանական առանձնահատկությամբ,

7) Կրոնական կանոնական ծեսերը:

5. Արգելվում է անձի վերաբերյալ սեռի հատկանիշով պայմանավորված վիրավորական և նվաստացուցիչ հրապարակային հայտարարություն անելը, ներառյալ՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով:

ԳԼՈՒԽ II

ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԴՐԱ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄԸ ԵՎ ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հոդված 7. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականությունը

1. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականությունը ձևավորվում և իրականացվում է սույն օրենքով սահմանված սկզբունքներին համապատասխան՝ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պաշտոնատար անձանց կողմից:

2. Քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչները գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության ձևավորմանը և իրագործմանը մասնակցում են իրենց նախաձեռնությամբ:

Հոդված 8. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության հիմնական ուղղությունները

1. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության հիմնական ուղղություններն են՝

1) գենդերային հավասարության հիմնախնդիրների վերաբերյալ միջազգային իրավունքի սկզբունքների և նորմերի, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած միջազգային պարտավորությունների կատարումը,

2) գենդերային հավասարության ապահովման համար նորմատիվ իրավական բազայի ձևավորումը, կատարելագործումը, զարգացումը և միջազգային իրավունքի սկզբունքներին և նորմերին համապատասխանեցումը,

3) գենդերային հավասարության ապահովման համար գործուն իրավական և կազմակերպական մեխանիզմների ստեղծումը,

4) գենդերային հավասարության հասնելուն ուղղված պետական նպատակային ծրագրերի և միջոցառումների մշակումն ու իրագործումը և դրանց ֆինանսավորումը,

5) կանանց և տղամարդկանց հնարավորությունների միջև անհավասարության վերացմանը միտված ժամանակավոր հատուկ միջոցների կիրառումը,

6) գենդերային վիճակագրության և գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման մշտադիտարկման իրականացումը,

7) գենդերային հավասարության խախտմանն ուղղված տեղեկատվությունից, քարոզչությունից հասարակության պաշտպանությունը,

8) գենդերային հավասարության մշակույթի ձևավորումը և քարոզչությունը,

9) պետական, տարածքային և համայնքային ծրագրերի և միջոցառումների ու զարգացման ռազմավարությունների մեջ գենդերային հավասարության հիմնախնդրի համալիր մոտեցումների ներդրումը:

Հոդված 9. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման մշտադիտարկումը

1. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման մշտադիտարկումն ու գնահատումն իրականացվում է պետական կառավարման մարմինների կողմից Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ սահմանված կարգով:

2. Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները գենդերային հավասարության ուղղությամբ իրենց կողմից իրականացված գործունեության վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ սահմանված կարգով ամենամյա տեղեկատվություն են ներկայացնում գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման համար պատասխանատու Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմին (այսուհետ՝ պետական լիազոր մարմին) և կարող են դրանք հրապարակել զանգվածային լրատվության միջոցներով:

Հոդված 10. Գենդերային վիճակագրությունը

Հայաստանի Հանրապետությունում գենդերային վիճակագրությունն իրականացվում է պետական վիճակագրության հետ կապված հարաբերությունները կարգավորող օրենքերին համապատասխան:

ԳԼՈՒԽ III

ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇՆԻՔՆԵՐԸ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Հոդված 11. Գենդերային հավասարության երաշխիքները պետության կառավարման մեջ

1. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, իրավական, կազմակերպական և այլ մեխանիզմների միջոցով կանանց և տղամարդկանց համար երաշխավորում և ստեղծում է պետության կառավարմանը մասնակցելու համար հավասար հնարավորություններ:

2. Հայաստանի Հանրապետության պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով սահմանված իրենց իրավասության սահմաններում խորհրդակցական, աշխատանքային մարմիններ, պատվիրակություններ, ընտրական հանձնաժողովներ, օրենքով սահմանված դեպքերում, քվոտաներով և կոլեգիալության սկզբունքով այլ մարմիններ կազմավորելիս կամ քաղաքական, հայեցողական, քաղաքացիական պաշտոններում նշանակվելու կատարելիս կամ քաղաքական, հայեցողական, քաղաքացիական պաշտոններում նշանակվելու համար թեկնածություններ առաջարկելիս առաջնորդվում են գենդերային հավասարության սկզբունքով:

Հոդված 12. Հավասար ընտրական իրավունքների երաշխիքները

1. Կանայք և տղամարդիկ ունեն հավասար իրավունքներ և հավասար հնարավորություններ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին, հանրաքվեներին մասնակցելիս:

2. Ընտրություններ անցկացնելիս կանայք և տղամարդիկ հավասարապես ապահովվում են արդարացի և իրական հնարավորություններով՝ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ ընտրելու և ընտրվելու իրավունքն իրականացնելու համար:

3. Կանանց և տղամարդկանց հավասարակշռված/ հաշվեկշռված ներկայացվածության հասնելու նպատակով պետությունը կարող է սահմանել ընտրովի մարմիններում առավել քիչ ներկայացված սեռի թեկնածուների աջակցմանն ուղղված ժամանակավոր հատուկ միջոցներ:

4. Ընտրություններին կուսակցությունների մասնակցությունը պետք է ապահովված լինի թեկնածուների ընտրական ցուցակներում գենդերային ներկայացվածությամբ՝ օրենքով սահմանված քվոտաներով:

5. Կանանց և տղամարդկանց ընտրական իրավունքները, դրանց երաշխիքները, պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների, հանրաքվեների նախապատրաստման, կազմակերպման, անցկացման, մասնակցության, ինչպես նաև կուսակցությունների կողմից գենդերային ներկայացվածության ապահովումը խրախուսելու և աջակցելու միջոցառումների հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են օրենքով:

Հոդված 13. Գենդերային հավասարության երաշխիքները հանրային ծառայության մեջ

1. Կանայք և տղամարդիկ հանրային ծառայության ընդունվելու և մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու համար ունեն հավասար իրավունքներ, պարտականություններ, պատասխանատվություն և հավասար հնարավորություններ:

2. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են ապահովել կանանց և տղամարդկանց՝ հանրային ծառայության ընդունվելու հավասար հնարավորություններ՝ իրենց ընդունակություններին և մասնագիտական պատրաստվածությանը համապատասխան:

3. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների աշխատակազմերում աշխատողներին պաշտոններում նշանակելիս առաջնորդվում են գենդերային հավասարության սկզբունքով:

4. Հանրային այն ծառայողները, ովքեր սեռային պատկանելության հիմքով օրենքով սահմանված ժամկետում չեն ենթարկվում աշխատանքային առաջխաղացման կամ մասնագիտական գիտելիքների և աշխատանքային ունակությունների կատարելագործման նպատակով չեն գործուղվում վերապատրաստման, ուսուցման, իրավունք ունեն իրավասու պաշտոնատար անձից պահանջելու և ստանալու նման գործողությունների պատճառների գրավոր հիմնավորումները, ինչպես նաև պահանջելու տեղեկություններ այն անձի փորձի և որակավորման մասին, որը նշանակվել է (ընդունվել, առաջ է քաշվել) իրենց հավակնած պաշտոնին կամ գործուղվել է վերապատրաստման, ուսուցման:

5. Կանայք և տղամարդիկ հանրային ծառայության թափուր պաշտոնների համալրմանը իրավունք ունեն մասնակցելու օրենքով սահմանված կարգով՝ հավասարապես և հավասար պայմաններում:

6. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ղեկավարները պարտավոր են մշակել և իրականացնել աշխատողների աշխատանքային առաջխաղացման քաղաքականություն՝ հաշվի առնելով գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականությունը:

7. Արգելվում է միայն մեկ սեռի անձանց համար հանրային ծառայության ընդունվելու մրցույթներ հայտարարելը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա ուղղակիորեն բխում է այլ անձանց իրավունքների և շահերի պաշտպանությունից:

8. Սույն հոդվածով սահմանված պահանջների խախտմամբ ընդունված ակտը կամ թափուր պաշտոնների համալրման համար անցկացված մրցույթն անվավեր է ճանաչվում դատական կարգով:

ԳԼՈՒԽ IV

ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄԸ

Հոդված 14. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործումը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից

1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն իր լիազորությունների սահմաններում՝

1) իրագործում է գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականությունը,

2) ապահովում է գենդերային հավասարության ապահովման քաղաքականության իրագործման ոլորտում պետական կառավարման (հանրապետական և տարածքային) և տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության վերահսկողությունը,

3) մինչև յուրաքանչյուր տարվա առաջին եռամսյակի վերջը հաղորդում է ներկայացնում նախորդող տարում գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման արդյունքների և Հայաստանի Հանրապետությունում գենդերային հավասարության ոլորտում ստեղծված իրավիճակի վերաբերյալ, որը հրապարակում է զանգվածային լրատվության միջոցներով:

4) Միավորված ազգերի կազմակերպության «Կանանց նկատմամբ խտրականության բոլոր ձևերի վերացման մասին» կոնվենցիայով (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) սահմանված կարգով և ժամկետներում Գլխավոր քարտուղարին է ներկայացնում Կոնվենցիայի դրույթների կատարման վերաբերյալ զեկույցը,

5) հաստատում է գենդերային հավասարության վրա պետական քաղաքականության, ծրագրերի և միջոցառումների ազդեցության գնահատման կարգը,

6) ստեղծում է իրավական և կազմակերպական գործուն մեխանիզմներ գենդերային հավասարության պետական քաղաքականության ապահովման և իրագործման համար,

Հոդված 15. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական իրազործումը պետական լիազոր մարմնի կողմից

քաղաքականության

1. Գենդերային քաղաքականության ոլորտում պետական լիազոր մարմինը.
  - 1) մշակում և իրականացնում է հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում գենդերային հավասարության ապահովման միասնական պետական քաղաքականությունը,
  - 2) ներկայացնում է առաջարկություններ գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության ծրագրերի և միջոցառումների ֆինանսավորումը նախատեսելու վերաբերյալ,
  - 3) համակարգում է Հայաստանի Հանրապետությունում գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրազործման ուղղությամբ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից իրականացվող աշխատանքները,
  - 4) ուսումնասիրում և ամփոփում է գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրազործման վերաբերյալ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացրած ամենամյա տեղեկատվությունը, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների ներկայացրած մշտադիտարկման արդյունքները և Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն է ներկայացնում տեղեկատվություն ամփոփման արդյունքների վերաբերյալ,
  - 5) կազմակերպում է գենդերային հավասարության ոլորտում տեղեկատվական, քարոզչական աշխատանքներ և «Գենդերային գիտելիքների հիմունքների վերաբերյալ» թեմայով վերապատրաստման դասընթացներ:

Հոդված 16. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրազործումը տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից

Տեղական ինքնակառավարման մարմիններն իրենց լիազորությունների շրջանակում միջոցառումներ են ձեռնարկում գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրազործման ուղղությամբ:

Հոդված 17. Քաղաքացիական հասարակության աջակցությունը գենդերային ապահովմանը

հավասարության

1. Քաղաքացիական հասարակության անդամներն իրավունք ունեն`
  - 1) մասնակցել գենդերային հավասարության ապահովման պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընդունած որոշումների, ծրագրերի և միջոցառումների մշակմանը և իրազործմանը,
  - 2) վեր հանել գենդերային հավասարության խախտման փաստերը և գենդերային քաղաքականության ոլորտում պետական լիազոր մարմնին ներկայացնել տվյալներ` գենդերային հավասարության ապահովման ոլորտում մշտադիտարկում իրականացնելու նպատակով,
  - 3) իրականացնել սույն օրենքի և գենդերային հավասարության ապահովման ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորությունների կատարման մշտադիտարկումը,
  - 4) իրականացնել նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի և գործող նորմատիվ իրավական ակտերի անկախ գենդերային փորձաքննություն, գենդերային վերլուծություն և այդ առնչությամբ համապատասխան եզրակացություն, առաջարկություն կամ օրենքների և այլ իրավական ակտերի նախագծեր մշակել և ներկայացնել իրավասու մարմիններ,
  - 5) նախապատրաստել գենդերային հավասարության ապահովման ոլորտի վերաբերյալ այլընտրանքային հրապարակային զեկույցներ, հաղորդումներ,
  - 6) զանգվածային լրատվության միջոցներով իրականացնել գենդերային հավասարության ապահովմանը միտված քարոզչություն,
  - 7) իրականացնել գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության աջակցմանն ուղղված օրինական այլ գործողություններ:
2. Զանգվածային լրատվության միջոցներն աջակցում են գենդերային հավասարության առաջընթացին` իրենց ծրագրերով, թողարկումներով գենդերային հավասարությանը վերաբերող տեղեկատվության տարածմամբ:

Հոդված 18. Նորմատիվ իրավական ակտերի գենդերային փորձաքննությունը

1. Գենդերային փորձաքննությունն իրականացվում է նորմատիվ իրավական ակտի նախագծի ազդեցության գնահատման և նորմատիվ իրավական ակտի փորձաքննության միջոցով` «**Իրավական ակտերի մասին**» ՀՀ օրենքի համապատասխան:
2. Գենդերային փորձաքննությունն իրականացվում է նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի կարգավորման ազդեցության գնահատման, նորմատիվ իրավական ակտերում և դրանց նախագծերում գենդերային հավասարության խախտումների փաստերը բացառելու և վերացնելու նպատակով, Հայաստանի Հանրապետության իրավական ակտերը գենդերային հավասարության ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերին և միջազգային իրավունքի սկզբունքներին և նորմերին համապատասխանեցնելու, քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական, մշակույթի և հասարակական կյանքի այլ ոլորտներում կանանց և տղամարդկանց համար

հավասար իրավունքներ և հավասար հնարավորություններ ապահովելու սկզբունքը պահպանելու, կանանց և տղամարդկանց սեռի հատկանիշով խտրականությունից պաշտպանելու համար:

ԳԼՈՒԽ V ՍՈՒՅՆ ՕՐԵՆՔԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԵՐԱՇԵՆՔՆԵՐԸ

Հոդված 19. Գենդերային հավասարության խախտման վերաբերյալ բողոքները և խախտման արդյունքում տուժած անձանց իրավունքների պաշտպանությունը

1. Այն անձը, ով գտնուի է, որ իր նկատմամբ կիրառվել է գենդերային խտրականություն, իրավունք ունի իր իրավունքներն ու ազատությունները պաշտպանելու և խախտված իրավունքներն ու ազատությունները վերականգնելու համար դիմել իրավասու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին ու պաշտոնատար անձանց և օրենքով սահմանված ժամկետում ստանալ պատասխան:

2. Սույն հոդվածի 1-ին մասի հիմքով պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, պաշտոնատար անձանց գենդերային հավասարության խախտման փաստով դիմելը չի սահմանափակում անձի՝ դատական պաշտպանության իրավունքը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության մարդու իրավունքների պաշտպանի աջակցությունը ստանալը:

3. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պաշտոնատար անձանց, ինչպես նաև կազմակերպությունների (անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից) և դրանց պաշտոնատար անձանց գործողությունները կամ անգործությունը, որոնք հանգեցրել են գենդերային խտրականության, կարող են բողոքարկվել վարչական կամ դատական կարգով:

4. Գենդերային հավասարության խախտման արդյունքում տուժած անձանց իրավունքների պաշտպանությունն իրականացվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով:

ԳԼՈՒԽ VI ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊԿՀՐՎՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

Հոդված 20. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման ֆինանսավորումը

1. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականությամբ նախատեսված ծրագրերի և միջոցառումների ֆինանսավորումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի միջոցների հաշվին:

2. Գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականությամբ նախատեսված ծրագրերի և միջոցառումների իրականացման համար կարող են կատարվել նաև օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից հատկացումներ օտարերկրյա պետությունների, միջազգային կազմակերպությունների, ինչպես նաև այլ կազմակերպությունների (անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից) և ֆիզիկական անձանց կողմից հանգանակություններ, նվիրատվություններ և այլ հատկացումներ, որոնք օգտագործվում են բացառապես գենդերային հավասարության ապահովման պետական, տարածքային և համայնքային զարգացման ծրագրերի և միջոցառումների ֆինանսավորման նպատակով:

ԳԼՈՒԽ VII ԵԶՐԱՓՈՒԿ ԴՐՈՒՅՑՆԵՐ

Հոդված 21. Սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹԻԿ

«ԱԺ-ում առաջին ընթերցմամբ ընդունված «Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի վերաբերյալ ստացված առաջարկությունների

Առարկության, առաջարկության հեղինակը (առարկության, առաջարկության ամսաթիվը)	Առարկության, առաջարկության բովանդակությունը	Եզրակացություն
«Կառավարություն	Նկատի ունենալով, որ Եվրոպայի Խորհրդի երաշխավորությունների համաձայն, գենդերային հավասարության ապահովման գործում կարևոր և անմիջական դերակատարում ունեն բոլոր մակարդակների պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, անհրաժեշտ ենք համարում 8-րդ հոդվածի 1-ին մասը լրացնել նոր՝ 10-րդ ենթակետով, հետևյալ բովանդակությամբ. <10) պետական, տարածքային և համայնքային ծրագրերի և միջոցառումների ու զարգացման ռազմավարությունների մեջ գենդերային հավասարության հիմնախնդրի համալիր մոտեցումների ներդրումը>:	Ընդունվել է, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասը լրացվել է համապատասխան ենթակետով:
	13-րդ հոդվածի 6-րդ մասում <հաշվառմամբ> բառը մեր կարծիքով տեղին չէ օգտագործված, առաջարկում ենք հետևյալ ձևակերպումը՝ <.....քաղաքականություն՝ հաշվի առնելով հավասարության ապահովման պետական քաղաքականությունը>:	Ընդունվել է, հոդված 13-ի 6-րդ մասը լրամշակվել է:
	Անհրաժեշտ է վերանայել նախագծի 4-րդ հոդվածի դրույթները և թողնել միայն այն սկզբունքները, որոնք վերաբերում են գենդերային քաղաքականության հավասարությանը, մասնավորապես՝ հիշյալ հոդվածից անհրաժեշտ է հանել օրինականության և թափանցիկության սկզբունքները, որոնք ընդհանուր բնույթի սկզբունքներ են:	Ընդունվել է, 4-րդ հոդվածից հանվել է 1-ին մասի 2-րդ ենթակետը:
	Առաջարկում ենք օրենքի նախագծի 5-րդ հոդվածը շարադրել նոր խմբագրությամբ. <Հոդված 5. Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման մասին օրենսդրությունը 1. Գենդերային հարաբերությունները կարգավորվում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով, սույն օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության այլ նորմատիվ իրավական ակտերով: 2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով սահմանված են գենդերային հարաբերությունները կարգավորող այլ նորմեր, քան նախատեսված են սույն օրենքով, ապա կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը: Նոր խմբագրությամբ շարադրելը նպատակ ունի օրենքի նախագծի մասնավորապես 5-րդ հոդվածի վերնագիրը համապատասխանեցնել <Իրավական ակտերի մասին> ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածի պահանջներին համաձայն որի՝ <Իրավական ակտի վերնագիրը պետք է համապատասխանի իրավական ակտի բովանդակությանը և հակիրճ տեղեկատվություն պարունակի դրա կարգավորման առարկայի մասին>:	Ընդունվել է, հոդվածը լրամշակվել է:
	Օրենքի նախագծի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանվում է՝ <Նորմատիվ իրավական ակտերի սոցիալական ոլորտի փորձաքննությունը ներառում է նաև գենդերային փորձաքննությունը>, սակայն հարկ ենք համարում շեշտել, որ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ, մասնավորապես՝ <Իրավական ակտերի մասին> Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 4-րդ գլխով արդեն իսկ կարգավորված է իրավական ակտերի պետական իրավական փորձաքննության իրականացման գործընթացը, որի իրավունքն էլ վերապահված է Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարությանը և վերջինս իրավաստեղծ մարմնի ներկայացմամբ ու որոշմամբ իրավական ակտի նախագծի որակի գնահատման նպատակով կարող է իրականացնել անկախ պաշտոնական փորձաքննություն, այն է՝ իրավաբանական, ֆինանսական, գիտատեխնիկական, բնապահպանական, լեզվաոճական, սակայն առկա չէ <սոցիալական ոլորտի փորձաքննության>	Ընդունվել է, հոդվածը լրամշակվել է:

	հասկացության որպես իրավական կատեգորիայի իրավահարաբերությունների սահմանում կամ կարգավորում, որն էլ, ըստ օրինագծի հեղինակների, իր մեջ կարող է ներառել գենդերային փորձաքննությունը և: Նկատի ունենալով, որ օրենքի նախագծով առաջարկվում է իրավական ակտերի փորձաքննության նոր տեսակ, ուստի անհրաժեշտ է լրացում կատարել <Իրավական ակտերի մասին> ՀՀ օրենքի համապատասխան հոդվածում:	
	Անհրաժեշտ է օրենքի նախագծից հանել 20-րդ հոդվածը:	Ընդունվել է, հոդվածը հանվել է:
ՀՀ Աժ պատգամավոր Ա. Մինասյան, Չորրորդ գումարման Աժ պատգամավոր Լ. Գալստյան	1. Հաշվի առնելով, որ 6-րդ հոդվածով սահմանված է, որ կրոնական կանոնական ծեսերը գենդերային խտրականության դրսևորում չեն, ապա ստորև առաջարկվող կետերը չեն կարող արհեստականորեն կապվել Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու սովորույթների և ավանդույթների հետ: Քանի որ մտացածին սովորույթների ներքո են թաքնված սեռային հատկանիշով գենդերային խտրականության տարրերը, այդ սովորույթների վերարտադրությունը և քարոզչությունը կանխելու նպատակով անհրաժեշտ ենք համարում նախագծի 6-րդ հոդվածի 5-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրմամբ. 5. Արգելվում է՝ 1) կանանց և տղամարդկանց վարվելակերպի սոցիալական և մշակութային մոդելները՝ սովորույթների և ավանդույթների վրա հիմնված այն վարքը, որը հակասում է սույն օրենքին և գենդերային հավասարության հարաբերությունները կարգավորող միջազգային իրավունքի նորմերին, 2) անձի վերաբերյալ սեռի հատկանիշով պայմանավորված վիրավորական և նվաստացուցիչ հրապարակային հայտարարություն անելը, ներառյալ՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով: 3) այն սովորույթների ու ավանդույթների խրախուսումը, ինչպես նաև դրանց քարոզումը (այդ թվում՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով), որոնք բովանդակում են գենդերային խտրականության տարրեր:	Չի ընդունվել, քանի որ 6-րդ հոդվածի 5-րդ մասի վերաբերյալ նախատեսված սահմանափակումների խախտման համար առկա չէ պատասխանատվություն: Մասնավորապես, ՀՀ-ում սովորույթների ու ավանդույթների համաձայն շատ ծեսերի կամ ծիսակատարությունների ժամանակ տղամարդիկ և կանայք առանձնանում են կամ իրականացվում են միայն իրենց համար սահմանված գործառույթներ: Սույն մասի պահանջից էլնելով տվյալ բոլոր անձանց պետք է ենթարկել պատասխանատվության օրենքի պահանջի խախտման համար: Այս պահանջի կիրառումը վտանգի տակ կարող է դնել <Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին> ՀՀ օրենքով նախատեսված հայ և ՀՀ-ում բնակվող այլ ազգերի ոչ նյութական ողջ ժառանգության պահպանումը:
	2. Հաշվի առնելով կրթական համակարգի դերը գենդերային հավասարության դաստիարակության գործում, առաջարկում ենք 8-րդ հոդվածի 1-ին մասում ավելացնել նոր 9-րդ կետ հետևյալ բովանդակությամբ. 9) կրթության զարգացման պետական ծրագրերում բնակչության գենդերային հավասարության դաստիարակության չափորոշիչների սահմանումը և ներդրումը:	Չի ընդունվել, քանի որ կրթության չափորոշիչները սահմանվում են առանձին իրավական ակտերով՝ ըստ կրթության աստիճանների, իսկ կրթության զարգացման պետական ծրագրում նախանշվում են ոլորտի հետագա զարգացումների իրականացման գերակա ուղղություններն ու

	3.Նկատի ունենալով, որ Եվրոպայի Խորհրդի երաշխավորությունների համաձայն, գենդերային հավասարության ապահովման գործում կարևոր և անմիջական դերակատարում ունեն բոլոր մակարդակների պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, անհրաժեշտ ենք համարում 8-րդ հոդվածի 1-ին մասում կատարել նաև հետևյալ լրացումը. 10. պետական, տարածքային և համայնքային ծրագրերի և միջոցառումների ու զարգացման ռազմավարությունների մեջ գենդերային հավասարության հիմնախնդրի համալիր մոտեցումների ներդրումը:	ռազմավարությունները, Ընդունվել է, 8-րդ հոդվածի 1-ին մասը լրացվել է համապատասխան ենթակետով:
	4.Միջազգային փորձի ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ անցումային շրջանի երկրներում գենդերային հավասարակշռության հասնելու նպատակով ոչ միայն քաղաքական ոլորտում, այլ նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում և սոցիալ-տնտեսական բոլոր ոլորտներում սահմանված են ժամանակավոր հատուկ միջոցներ՝ քվոտաներ, առանց որոնց սույն օրենքը դեկլարատիվ բնույթ կկրի : Հաշվի առնելով, որ սույն օրենքն ուղղված է առաջին հերթին հավասար իրավունքները իրականացնելու հավասար հնարավորությունների ապահովմանը, անհրաժեշտ է ներառել օրենքում նաև այն մեխանիզմները, որոնք կերաշխավորեն իրավունքների իրականացման հավասար հնարավորությունները: Ուստի առաջարկում ենք 11-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը շարադրել հետևյալ խմբագրմամբ: 1. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, իրավական, կազմակերպական և այլ մեխանիզմների միջոցով կանանց և տղամարդկանց համար երաշխավորում և ստեղծում է պետության կառավարմանը մասնակցելու համար հավասար հնարավորություններ՝ ապահովելով փուլային առաջընթաց՝ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում հավասարակշռված գենդերային ներկայացվածության հասնելու համար և օրենքով նախատեսված դեպքերում և կարգով պատասխանատվություն է սահմանում սույն օրենքի խախտման համար: 2. Հայաստանի Հանրապետության պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով սահմանված իրենց իրավասության սահմաններում խորհրդակցական, աշխատանքային մարմիններ, պատվիրակություններ, ընտրական հանձնաժողովներ, օրենքով սահմանված դեպքերում, քվոտաներով և կոլեգիալության սկզբունքով այլ մարմիններ կազմավորելիս կան քաղաքական, հայեցողական, քաղաքացիական պաշտոններում նշանակում կատարելիս կան քաղաքական, հայեցողական, քաղաքացիական պաշտոններում նշանակվելու համար թեկնածություններ առաջարկելիս՝ ապահովում են փուլային առաջընթաց, որպեսզի մեկ սեռի անձանց թիվը նույն մարմնում, կազմակերպությունում, ինչպես նաև պաշտոնների նույն խմբում չգերազանցի գենդերային ներկայացվածության 70 տոկոսը:	Չի ընդունվել, քանի որ Օրենքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ կետում և 13-րդ հոդվածի 3-րդ կետում ներկայացված՝ գենդերային ներկայացվածության 70 տոկոսը չգերազանցելու սկզբունքը համարում ենք անընդունելի, քանի որ ըստ ՀՀ Սահմանադրության 29-րդ հոդվածի՝ յուրաքանչյուր քաղաքացի ունի աշխատանքի ազատ ընտրության իրավունք, և հետևաբար տվյալ սեռի ներկայացուցչին աշխատանքի չընդունելու հիմնավորումը կհակասի ՀՀ Սահմանադրության վերոնշյալ հոդվածին: Առկա է նաև ոչ արդյունավետ կադրային քաղաքականության իրականացման ռիսկ՝ մասնագիտական առումով: Միաժամանակ հայտնում ենք, որ Հայաստանի Հանրապետությունում առկա են մեծ թվով համայնքներ, որտեղ համայնքի բնակիչների մասնագիտական գիտելիքները և աշխատանքային ունակությունները ցածր են և հետևաբար առկա են նաև թափուր աշխատատեղեր: Հետևաբար նմանատիպ իրավական նորմի սահմանումն իր մեջ պարունակում է տվյալ իրավիճակը էլ ավելի սրելու ռիսկ:
	5. Նույն նկատառումներից ելնելով, առաջարկվում է 13-րդ հոդվածի 3-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ. 3. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների աշխատակազմերում	Չի ընդունվել՝ տես նախորդ պարզաբանումը:

	աշխատողներին պաշտոններում նշանակելիս պետք է ապահովվի փուլային առաջընթաց, որպեսզի մեկ սեռի անձանց թիվը նույն կառուցվածքային ստորաբաժանումում, ինչպես նաև աշխատակազմում պաշտոնների նույն խմբում չգերազանցի գենդերային ներկայացվածության 70 տոկոսը:	
	6. Առաջարկվում է նաև նույն հոդվածում ավելացնել ևս երկու կետ. 4. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների աշխատակազմերում կարող է նախատեսվել աշխատողների թվաքանակի գենդերային քվոտավորման համակարգ, որը սահմանվում է համապատասխան օրենքով: 10. Այն դեպքում, երբ հանրային ծառայության թափուր պաշտոն գբաղեցնելու համար անցկացված մրցույթի արդյունքներով հաղթող է ճանաչվում տարբեր սեռի պատկանող երկու և ավելի թեկանածու, ապա հավասար պայմանների դեպքում առավելություն է տրվում այն սեռի թեկանածուներից մեկին, որի ներկայացուցիչներն ավելի քիչ թվով են ներկայացված տվյալ մարմնում կամ կազմակերպությունում՝ համապատասխան պաշտոնների խմբում:	Չի ընդունվել՝ տես նախորդ պարզաբանումը:
	7. Քանի որ նույն օրենքը խնդիր ունի նպաստելու տնտեսական ոլորտում և սոցիալական հարաբերություններում գենդերային հավասարության պետական երաշխիքների իրավական մեխանիզմների ապահովմանը, ուստի անհրաժեշտ ենք համարում օրենքը լրացնել հետևյալ առանձին գլխով: Առաջարկությունը պայմանավորված է տնտեսական և սոցիալական հարաբերություններում գենդերային հավասարության երաշխիքների ապահովման անհրաժեշտությամբ: ԳԼՈՒԽ IV ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ Հոդված 14. Սեփականության մատչելիության հավասարությունը 1. Կանայք և տղամարդիկ ունեն հավասար իրավունքներ և հավասար հնարավորություններ սեփականության իրավունքը հավասարապես իրականացնելու համար: 2. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, կանանց և տղամարդկանց համար ապահովում է սեփականության իրավունքի բոլոր օբյեկտների մատչելիության հավասար պայմաններ: Հոդված 15. Ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու հավասար հնարավորությունը 1. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, երաշխավորում և ապահովում է կանանց և տղամարդկանց՝ ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու հավասար իրավունքներ և հավասար հնարավորություններ՝ ներառյալ տնտեսական ռեսուրսների, մասնավորեցման (սեփականաշնորհման) օբյեկտների հասանելիությունը, վարկերի և այլ ֆինանսական աջակցությունը, գործունեության գրանցման և լիցենզավորման մատչելիությունը: 2. Հաշվի առնելով գենդերային վիճակագրական ցուցանիշները, պետական և համայնքային մակարդակներով իրականացվում են գենդերային ներկայացվածության ապահովումը խրախուսելու և աջակցելու միջոցառումներ՝ ձեռնարկատիրական գործունեության մեջ կանանց և տղամարդկանց մասնակցության փաստացի անհավասարությունը վերացնելու համար: Հոդված 16. Կազմակերպություններ ստեղծելու (հիմնադրելու) հավասար հնարավորությունը 1. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, երաշխավորում է կանանց և տղամարդկանց՝ իրավաբանական անձինք (կազմակերպություններ՝ անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից) ստեղծելու կամ իրավաբանական անձի մասնակից հանդիսանալու, անհատ ձեռնարկատիրությամբ զբաղվելու իրավունքները և հավասար պայմաններ է ստեղծում դրանց իրականացման համար:	Չի ընդունվել, քանի որ առաջարկվող հոդվածներով նախատեսված հարաբերությունները հստակ կարգավորված են ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով, այդ իսկ պատճառով գտնում ենք աննպաստահարմար օրենքը ծանրաբեռնել ավելորդ հոդվածներով: Նման մոտեցման դեպքում պետք է հիշատակենք ՀՀ-ում առկա բոլոր իրավահարաբերությունները (հարկային, մաքսային, կրթություն, գիտություն, սպորտ, առողջապահություն, մշակույթ, անհատ ձեռնարկատիրություն, այլ գույքային իրավունքներ և այլ): Բացի այդ նշված հոդվածներով նախատեսված խնդիրն արդեն իսկ իր լուծումն է գտել նախագծի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասում:

	Հողված 17. Կազմակերպություններ ղեկավարելու հավասար հնարավորությունը 1. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, կանանց և տղամարդկանց համար մատչելիության հավասար պայմաններ է ստեղծում կազմակերպություններում (անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից) ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնելու համար: Հողված 18. Սոցիալական ծառայություններից և սոցիալական պաշտպանությունից օգտվելու հավասար հնարավորությունը 1. Կանայք և տղամարդիկ հավասարապես օգտվում են սոցիալական ծառայություններից և սոցիալական պաշտպանությունից՝ պետական սոցիալական ապահովության հետ կապված հարաբերությունները կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված կարգով և պայմաններով: Հողված 19. Գենդերային հավասարության երաշխիքներն առողջապահության ոլորտում 1. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, և մասնավորապես առողջապահական հաստատությունները միջոցներ են ձեռնարկում կանանց և տղամարդկանց համար առողջապահական ծառայությունների ոլորտում ապահովելու հավասար իրավունքներ և հավասար հնարավորություններ՝ հաշվի առնելով տարբեր սեռերի կենսաբանական առանձնահատկությունները: Հողված 20. Գենդերային հավասարության երաշխիքներն աշխատանքային հարաբերություններում 1. Գործատուն իրավունք ունի իրականացնելու իրավական և կազմակերպական միջոցառումներ, որպեսզի աշխատանքային գործունեության տարբեր ոլորտներում, ինչպես նաև տարբեր կատեգորիաների աշխատողների շրջանում ապահովվի կանանց և տղամարդկանց թվի հավասարակշռված հարաբերակցության հասնելուն ուղղված փուլային առաջընթաց: 2. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, ինչպես նաև գործատուն պարտավոր են միջոցներ ձեռնարկել՝ 1. կանանց և տղամարդկանց համար աշխատանքի համարժեք պայմանների ստեղծման և արտոնություններից, հատուցումներից և երաշխիքներից հավասարապես օգտվելու ուղղությամբ, 2. կանանց և տղամարդկանց աշխատանքային գործունեությունն ընտանեկան պարտականությունների կատարման հետ համատեղելու համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու ուղղությամբ: 3. Թափուր կամ նոր աշխատատեղերի համալրման նպատակով աշխատող փնտրող գործատուն պարտավոր է սահմանել աշխատանքի ընդունելության միատեսակ պահանջներ, այդ թվում՝ աշխատողի ընտրության միատեսակ չափանիշներ: 4. Արգելվում է գործատուի կողմից թափուր աշխատատեղերի վերաբերյալ հայտարարություններում (գովազդներում) աշխատանք առաջարկել միայն մեկ սեռի ներկայացուցիչների համար, բացառությամբ առանձնահատուկ աշխատանքի, որը պայմանավորված տարբեր սեռերի կենսաբանական առանձնահատկությամբ, կարող է կատարվել բացառապես որոշակի սեռի անձանց կողմից, ինչպես նաև արգելվում է տարբեր պայմանների առաջադրումը, աշխատանքի տեղավորվող անձանցից նրանց անձնական կյանքի, այդ թվում՝ երեխաներ ունենալու ծրագրերի մասին տեղեկատվություն պահանջելը: Սույն մասում նշված բացառությունը կիրառելու դեպքում, հայտարարությունում (գովազդում) ներկայացվում է նաև բացառության կիրառման հիմնավորումը: 5. Այն աշխատողները, ովքեր սեռային պատկանելության հիմքով օրենքով, կոլեկտիվ աշխատանքային պայմանագրով կամ աշխատանքային պայմանագրով սահմանված ժամկետում չեն ենթարկվում աշխատանքային առաջխաղացման կամ մասնագիտական գիտելիքների ու աշխատանքային ունակությունների կատարելագործման նպատակով չեն գործուղվում	

մասնագիտություն ձեռք բերելու, որակավորումը բարձրացնելու, վերաորակավորվելու, իրավունք ունեն գործատուից պահանջելու և ստանալու նման գործողությունների պատճառների գրավոր հիմնավորումները, ինչպես նաև պահանջելու տեղեկություններ այն անձի փորձի և որակավորման մասին, որը նշանակվել է (ընդունվել, առաջ է քաշվել) իրենց հավակնած աշխատատեղում կամ գործուղվել է մասնագիտություն ձեռք բերելու, որակավորումը բարձրացնելու, վերաորակավորվելու:

Հոդված 21. Գենդերային հավասարության երաշխիքները կոլեկտիվ աշխատանքային հարաբերություններում

1. Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքին համապատասխան՝ սոցիալ-աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորող կոլեկտիվ աշխատանքային պայմանագրերը կարող են ներառել նաև դրույթներ, որոնք՝

- 1) ապահովում են կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքները և հավասար հնարավորություններն աշխատանքային հարաբերություններում,
- 2) բարենպաստ պայմաններ են ստեղծում աշխատանքային և ընտանեկան պարտականությունների համատեղման համար,
- 3) նախատեսում են, որ հավասար պայմանների դեպքում աշխատանքի է ընդունվում այն սեռի թեկնածուն, որի ներկայացուցիչներն ավելի քիչ թվով են ներկայացված տվյալ կազմակերպությունում,
- 4) նախատեսում են մասնագիտություն ձեռք բերելու, որակավորումը բարձրացնելու, վերաորակավորվելու հիմքով կանանց և տղամարդկանց վարձատրության տարբերության վերացում,
- 5) ապահովում են փուլային առաջընթաց՝ հավասարակշռված գենդերային ներկայացվածության հասնելու համար:

Հոդված 22. Իրավահավասարության երաշխիքները զանգվածային ազատումների դեպքում

1. Օրենքով նախատեսված դեպքերում գործատուի նախաձեռնությամբ արտադրության ծավալների, տնտեսական տեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման պայմանների փոփոխմամբ, ինչպես նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ պայմանավորված՝ աշխատողների զանգվածային ազատումների դեպքում աշխատանքային պայմանագրերը լուծելիս գործատուն պետք է միջոցներ ձեռնարկի, որպեսզի ապահովվի աշխատողների կրճատվող թվաքանակում և զանգվածային ազատումների հետևանքով աշխատողների ձևավորված թվաքանակում նույն սեռի անձանց թվի համամասնությունը:

Հոդված 23. Աշխատանքային ենթակայությամբ գենդերային խտրականության նախականիսումը, կանխումը

1. Արգելվում է աշխատանքային ենթակայությամբ պայմանավորված՝
- 1) կանանց և տղամարդկանց գենդերային խտրականության ենթարկելն այն հիմքով, որ նրանք գենդերային խտրականության կապակցությամբ բողոք են ներկայացրել կամ արտահայտել,
  - 2) գենդերային կարծրատիպերի հիմքով աշխատողների նկատմամբ ճնշում գործադրելը կամ նրանց հետապնդելը, ներառյալ՝ գենդերային խտրականության դեպքերը:
2. Գործատուն պարտավոր է արդյունավետ միջոցներ ձեռնարկել աշխատանքի վայրում սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերում նշված դեպքերը նախականիսելու համար:

Հոդված 24. Գենդերային հավասարությունն ընտանիքում

1. Ընտանիքի անդամների կողմից կամավոր կատարվող տնային աշխատանքը, որն ուղղված է ընտանիքի կարիքների բավարարմանը, չի կարող ծառայել որպես ընտանիքի անդամների գենդերային և խտրականության այլ ձևերի միջոց և կարող է իրականացվել կանանց և տղամարդկանց կողմից հավասարապես:
2. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց՝
  - 1) ընտանիքի անդամների համար, անկախ նրանց սեռային պատկանելությունից, ապահովում է

	օրենքով սահմանված ծավալով և ձևերով փոխհատուցում՝ երեխաների, ընտանիքի անաշխատունակ և կարիքավոր անդամների, հաշմանդամների տնային խնամքի դիմաց՝ պետական նպաստի վճարման միջոցով: 2) խրախուսում և համագործակցում է հասարակական միավորումների և շահագրգիռ այլ կազմակերպությունների ու անհատների հետ՝ ա. տնային տնտեսության վարման համար մատուցվող անձնական բնույթի ծառայությունների զարգացման ոլորտում, բ. տնային աշխատանքի ոլորտում ֆինանսական միջոցների և առաջադիմական տեխնոլոգիաների ներդրման ուղղությամբ՝ տնային աշխատանքի թեթևացման և բարելավման նպատակով:	
	8.Քանի որ գենդերային անհավասարության տարրեր են ձևավորվել նաև կրթության և գիտության կառավարման ոլորտում, բավարար չափով ապահովված չեն կանանց իրավունքները մշակույթի ոլորտում, հարկ ենք համարում օրենքում առանձին գլխով ներկայացնել հետևյալ հոդվածները. ԳԼՈՒԽ V ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽՔԻՆԵՐԸ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՈԼՈՐՏՆԵՐՈՒՄ Հոդված 25. Գենդերային հավասարության երաշխիքները կրթության, գիտության և մշակույթի ոլորտներում 1. Պետությունն՝ ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով լիազորված մարմինների և պաշտոնատար անձանց, կանանց և տղամարդկանց համար երաշխավորում և ապահովում է՝ 1) ընդհանուր միջնակարգ և մրցութային կարգով՝ նախնական (արհեստագործական), միջին, բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության, որակավորման բարձրացման, կրթական և գիտական գործընթացին մասնակցության հավասար հնարավորություններ, 2) կրթության ազատ ընտրության հնարավորություն, 3) գիտելիքների հավասար գնահատում, 4) գիտական հետազոտությունների և ուսումնասիրությունների կատարման և մասնակցության հավասար հնարավորություն, 5) կրթական և գիտական հաստատություններում (անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից) սեռի հատկանիշով խտրականություն քարոզող դասագրքերի և կրթական ծրագրերի օգտագործման բացառում, 6) համաշխարհային և ազգային մշակութային արժեքների մատչելիություն, մշակութային կյանքին հավասար մասնակցության հնարավորություն: 2. Կրթական և գիտական հաստատությունները (անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից) կանանց և տղամարդկանց հավասարակշռված մասնակցության ապահովման նպատակով կարող են կիրառել ժամանակավոր հատուկ միջոցներ, հատկապես այն մասնագիտություններում, որոնցում առկա է միևնույն սեռի առավել բարձր ներկայացվածության աստիճան:	Չի ընդունվել՝ տես նախորդ պարզաբանումը:
	9. Ելնելով այն հանգամանքից, որ գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման ոլորտում Կառավարության կատարված աշխատանքի և դրա արդյունքների մասին պատկերացում կարելի է կազմել բյուջեի կատարման մասին հաշվետվությունից, առաջարկում ենք 14-րդ հոդվածի 1-ին մասը լրացնել հետևյալ ենթակետով. 6) Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի նախագիծը և դրա կատարման հաշվետվությունը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողով է ներկայացնում գենդերային վերլուծության առկայությամբ.	Չի ընդունվել, քանի որ դեռևս առկա չեն գենդերային վերլուծություն կատարելու համար անհրաժեշտ համապատասխան և չափորոշիչները և մեխանիզմները:
	10. Ելնելով Օրենքում լիազոր մարմնի գործողությունների համար կոնկրետ իրավական պահանջներ նախատեսելու անհրաժեշտությունից, առաջարկում ենք 15-րդ հոդվածի 1-ին մասի	Չի ընդունվել, քանի որ առաջարկվող գործառույթները

3-րդ և 5-րդ կետերը շարադրել հետևյալ խմբագրմամբ. 3) համակարգում է Հայաստանի Հանրապետությունում գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման ուղղությամբ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների և կազմակերպությունների (անկախ կազմակերպական – իրավական ձևից), պաշտոնատար անձանց գործողությունները , 5) կազմակերպում է գենդերային հավասարության ոլորտում տեղեկատվական, քարոզչական և լուսավորչական գործունեությունը, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը առաջարկություններ է ներկայացնում կրթության զարգացման պետական ծրագրերում բնակչության գենդերային հավասարության դաստիարակության չափորոշիչներ ընդգրկելու վերաբերյալ, 10. նույն հոդվածի 1-ին մասում առաջարկում ենք ավելացնել ևս 9 կետ հետևյալ բովանդակությամբ. 5) ապահովում է գենդերային հավասարության հիմնախնդրի համալիր մոտեցումների մեյնսթրիմինգի ներդրումը համապատասխան պետական ծրագրերում, միջոցառումներում, 6) կազմակերպում է գենդերային հավասարության ոլորտում տեղեկատվական, քարոզչական և լուսավորչական գործունեությունը, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը առաջարկություններ է ներկայացնում կրթության զարգացման պետական ծրագրերում բնակչության գենդերային հավասարության դաստիարակության չափորոշիչներ ընդգրկելու վերաբերյալ, 7)մասնակցում և իրականացնում է նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի և գործող նորմատիվ իրավական ակտերի գենդերային փորձաքննությունը, գենդերային վերլուծությունը և այդ առնչությամբ համապատասխան եզրակացություն, առաջարկություն կամ օրենքների և այլ իրավական ակտերի փոփոխությունների նախագիծ է ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն կամ շահագրգիռ մարմին, 8) նպաստում է քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական, մշակույթի և հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտներում գենդերային հավասարության ապահովման պետական քաղաքականության իրագործման համար գործուն մեխանիզմների ստեղծմանը, 9)իրականացնում է գենդերային հավասարության խախտման բոլոր փաստերի գրանցումն ու հաշվառումը, այդ կապակցությամբ միջնորդագրեր և առաջարկություններ է ներկայացնում համապատասխան մարմիններին, կազմակերպություններին և պաշտոնատար անձանց, 10) մշակում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն է ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետությունում գենդերային հասարակության ոլորտում նախորդող տարվա իրավիճակի վերաբերյալ հաղորդման, Կոնվենցիայի դրույթների կատարման վերաբերյալ զեկույցի և գենդերային հավասարության վրա պետական քաղաքականության և ծրագրերի ազդեցության գնահատման նախագծերը, 11) իրականացնում է սույն օրենքի և գենդերային հասարակության ապահովման ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորությունների կատարման մշտադիտարկումը, 12)սույն օրենքի և գենդերային հավասարության ապահովման ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ կազմում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն է ներկայացնում ամենամյա հաշվետվություն, 13) Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն առաջարկություններ է ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի նախագծում գենդերային հասարակության ապահովման պետական քաղաքականությամբ նախատեսված ծրագրերի և միջոցառումների ֆինանսավորումը նախատեսելու վերաբերյալ, 14) գենդերային հավասարությունը և սույն օրենքի կիրառումն ապահովվելու ուղղությամբ իրականացնում է այլ գործառույթներ:	կրկնում են մեկը մյուսին, կամ ներառված են այլ գործառույթներում, կամ էլ հանդիսանում են այլ մարմնի գործառույթ, ինչը բխում է վերջինիս կանոնադրական խնդիրներից:

	11. Ելնելով տեղական ինքնակառավարման մարմինների և քաղաքացիական հասարակության համատեղ աշխատանքը ապահովելու անհրաժեշտությունից, առաջարկում ենք 17-րդ հոդվածի 1-ին մասում առաջարկվում էև մեկ կետ ավելացնել հետևյալ բովանդակությամբ 2) գենդերային խտրականության վերացմանն ուղղված պետական և համայնքային ծրագրերով և միջոցառումներով սահմանված ծավալով և կարգով համապատասխան պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից ստանալու մեթոդական, կազմակերպական, տեղեկատվական և այլ տեսակի օգնություն,	Չի ընդունվել, քանի որ պետական ու տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթներով չի նախատեսված մեթոդական, տեղեկատվական կամ այլ օգնության ցուցաբերման գործառույթներ:
Չորրորդ գումարման ԱԺ պատգամավոր Ա.Մարտիրոսյան	Օրենքի նախագծի 13-րդ հոդվածի 7-րդ կետի <բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա ուղղակիորեն բխում է այլ անձանց իրավունքների և շահերի պաշտպանությունից> բառերը հանել:	Չի ընդունվել, քանի որ հանրային ծառայության մեջ կան պաշտոններ, որոնց գործառույթներն առնչվում են հակառակ սեռի իրավունքներն և շահերին. օրինակ՝ սահմանակետերում անձնական զննում կատարող աշխատակիցները, կանանց համար նախատեսված քրեակատարողական հիմնարկներում ծառայություններ կատարողները և այլն:
	Գենդերային քաղաքականության ոլորտում պետական քաղաքականության նպատակով ստեղծել գենդերային հավասարության ապահովման պետական մարմին՝ Հանձնաժողով, որը կազմված լինի ԱԺ խմբակցությունների կողմից ներկայացված մեկական ներկայացուցիչներից, կառավարության և կանանց հարցերով զբաղվող հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներից:	Չի ընդունվել, <գենդերային հավասարության ապահովման պետական մարմին՝ Հանձնաժողով> ստեղծելը նպատակահարմար չենք համարում, քանի որ ներկայում հանրապետությունում գործում են նմանատիպ հանձնաժողովներ, մասնավորապես, 2000 թվականից գործում է ՀՀ վարչապետին կից Կանանց խորհուրդը, 2010 թվականի մարտի 30-ի Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի N 213-Ա որոշմամբ ստեղծվել է Գենդերային բռնության դեմ պայքարի միջգերատեսչական հանձնաժողով: